

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatelj na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6, prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostopnimi petiti vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavih po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštne in ne proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Strokovne organizacije in svoboda.

V glasilu švicarskih železničarjev „Signal“ je nedavno izšel članek, v katerem članek zanimivo razpravlja o tem, zakaj mora delavec iskati zaveze v strokovni organizaciji, če si hoče priboriti več svobode. „Signal“ piše:

Če vprašamo tega ali onega člana našega, zakaj se delavec organizira, odgovorja jih mnogo: Zato, da krepimo svojo moč, da moremo svoje gospodarske interese braniti s čim večjim uspehom. Ta odgovor je dober. Gotovo, za delavca, ki ima le malo socialnega vpliva, dandanes velike vrednosti, če poveča svoj vpliv. Še važnejše pa je, hvala delavski združitvi, da ustvari obsežen organizem, ki je sposoben, da izboljša delavski položaj in si pribori večjo uglednost. Tudi namene in voljo strokovnih organizacij moremo presojati z različnih stališč. Največkrat jih presojamo s stališča maksime (viška zahteve): Svoboda je namen sile. S tem označujemo dolžnosti, ki jih delavec rad prevzema z vstopom v organizacijo. Ne samo, da se odreče svoji osebni svobodi, seže marveč tudi svojim sodrugom v roko, da obenem poveča skupno svobodo. Nedvomno je ta trenutek najvažnejši v vsem bistvu strokovne organizacije.

Pokazali smo že mnogokrat — in vsakdo utegne najti dokaze za to vsak dan — da je delavec, ki resno dela za svojo strokovno organizacijo, popolnoma drugačen človek. V sebi čuti moči, ki jih prej ni poznal ali jih je le slutil, izrabiti jih pa ni znal. Kakor se je na primer v starem veku osvobojenemu rodu podelilo povsem drugačno veljavo, enako se izvrši nedvomno v tem primeru pri delavcu v notranjosti in tudi zunanje, čim začne resno sodelovati pri strokovni organizaciji. Čut lastne vrednosti se mu poveča sam, če skuša uveljaviti svojo osebnost in vedno bolj se ga zaveda. Zaraditega tudi ne morejo takozvane rumene strokovne organizacije nikdar imeti toliko veljave kakor prave strokovne organizacije, ker v njih ni najvažnejšega principa moderne delavske organizacije in se v njej tudi ne more razvijati. Rumene organizacije ne spodbujajo delavca k inicijativi, v njih je marveč nemogoče vsakršno svobodno delovanje, ker je s smotri rumenih strokovnih organizacij nezdržljivo, zakaj njim je najvažnejši namen ta, da se podrede popolnoma interesom podjetnikov.

Glede na načela organizacije s stališča strokovnega organiziranca kot osebe, kakor tudi glede na nje praktično vrednost v borbi za svobodo v okviru kolektivnosti, ni brez pomena, če smatramo strokovno organizacijo za organizem. Če jo presojamo s tega stališča, ni poklicna zveza nič manj važna. Organizacija je organizem, v katerem skupina samozaveštnih delavcev ne varuje po gotovem redu in v gotovi meri več le koristi posameznih oseb, marveč interese celotne korporacije. Sila začjenja postajati potreba. Treba se je vedno zavedati tega, da strokovna organizacija ni le prosta tolpa po-

sameznih individijev, marveč da iz te združitve nastane nov pojav; zastopajo namreč združenci nove smotre in naloge skupno ob enakih pogojih in v enaki meri. Prednosti nima pri tem predvsem zadovoljitev posameznikov in varstvo njihovih interesov, marveč le splošni blagor delavskega razreda. Vemo in vsi smo prepričani, da ima strokovno gibanje značilno vlogo v socialnem in kulturnem življenju naroda. Zato porabljamo v strokovni organizaciji vse združene sile v prilog kulturnega napredka. Kaj hočemo s tem doseči je itak jasno.

Kdor presoja stvari tako, spozna prav lahko, da dobi vsako dejanje posameznika po delovanju strokovne organizacije povsem drugačen značaj. Vzemimo kot primer napore strokovne organizacije za dosego boljših mezd. Dasi ni vobče nikdar gotovo, da utegne mezdana doklada delavcu pomagati trajno do socialnega napredka, se ipak mora kot taka smatrati, če se je doseglo zvišanje mezde potom strokovne organizacije. Način, kako smatra ta tako zvišanje, pa kaže seveda naravno popolnoma drugačno lice. Tukaj gremo vedno s stališča, da je zvišanje mezde neobhodno potrebno za podlago, na kateri se dviga gospodarsko in socialno delovno ljudstvo.

Drug zgled, ki to vprašanje še bolj pojasnjuje. Tarifna pogodba je, če jo opazujemo od zunaj, sad napora delavske plasti, s katero si zagotovi delavstvo za določeni rok in v določeni izmeri dogovorjene delovne pogoje. S stališča strokovne organizacije je tarifna pogodba videti izraz delavčeve volje, s splošnega kulturnega stališča pa je temeljni kamen pri gradbi novega delavskega prava. Tu vplivamo naravnost na pravo in moralnost in strokovna organizacija si pridobiva prostor na programu družabne ureditve, in imajo nalogo, da podpirajo družben razvoj k civilizaciji.

Vse strokovno delovanje se da skoro spojit v označenih dveh primerih. Utegnili bi pa to dokazovati še z mnogimi zanimivimi dejstvi. Najvažnejše je, da smo sami jasni v tem. Kdor presoja vprašanje s tega stališča, mu ne bo težko prilagoditi se mnogim nalogam, ki jih nalagajo strokovne organizacije članom. Razumel bo tudi, zakaj ne smemo strokovne organizacije nikdar zapustiti, če doseže za člane kake ugodnosti. Razumel bo tudi, da tarifne pogodbe ne morejo izpolniti želja posameznikov, marveč da gre tukaj kolikor mogoče za pravično zenačenje mezd in delovnih pogojev množice delavstva sploh.

Kakor mačka okolo vrele kaše.

Vprašanje o miru je že tako pojasneno vprašanje, da povsem očito obstojata dve nasprotujoči si struji v tem vprašanju: Mirovna in vojna struja. Tudi programa obeh taborov sta popolnoma javna. Prijatelji miru so za mir sporazumljenja, pristajajo vojne pa hočejo mir diktirati, to je, hočejo odločno zmagati, imeti od vojne dobiček in potlačiti svoje nasprotnike ter

zagospodovati vsaj s svojim vplivom nad razvalinami premaganih držav in dežel. Na eni strani so torej ljudstva, narodi, ki nimajo direktno haska od vojne, na drugi strani sta pa dve skupini političnih denarnih imperialistov po vseh deželah, ki hočeta iz imperialistiških vzrokov, da se nadaljuje vojna do — popolne zmage.

Papež je poslal noto na vladarje. Vsi vladarji so sprejeli noto svojega tovariša osebno gotovo simpatično. Toda za uresničenje miru taka nota še ne zadošča. Za dosego miru je treba več, treba je prepričati vojne hujskače, da zahtevajo imperialistični njih nameni preveč žrtve in da se njih nameni ne dajo uresničiti. Prav pravi ljubljanski „Slovenec“ danes teden, da miru ne more biti prej, preden se prepriča vsaj ena vojna stranka, da miru ne bo mogoče diktirati. „Slovenec“ tudi priznava, da je mir potreben.

In ko je sedaj papež poslal mirovno noto, ki so jo vladarji sprejeli simpatično, ali ni to obenem ukaz papežev, svojim podrejenim pastirjem in klerikalnim strankam, da po vsem svetu prav energično označijo imperialistične vojne hujskače in povedo jasno vsaj to, kar je v občo dobrobit, ter nastopijo proti strankam, ki jim v tej vojni ni nič drugega na mislih kakor golo izkoriščanje človeštva. Če bodo videli imperialisti tu in tam, da njih gonja ne zaleže več, bodo odnehali in pristopni bodo za primeren časten mir. Klerikalno časopisje se pa ne postavlja na tako stališče. Pravi le, papežev namen je lep, toda upanja ni, da bi papeževi predlogi imeli uspeh. Počakajmo še, da vsaj ena stran izprevidi; kadar bo izprevidela, bo konec vojne.

Za tem stališčem se skriva tiho pakiranje s kapitalističnimi imperialisti: torej ena skupina vojujočih mora uvideti, da je nje boj brezuspešen. To je: počakajmo, da vsaj moralno zmaga močnejši imperialism. To stališče je povsem napačno. Vsak, kdor resno hoče mir, mora tudi delati za mir, delati za sporazumljenje, ne pa čakati in čakati, nazadnje se pa vreči v naročje „zmagovalcu“ kot prijatelj. V tej vojni je nujno potrebno, da pride volja po miru do vpliva, potem ga bo šele mogoče skleniti. Kdor pa to voljo ovira ali jo ne neguje tu in tam, ta se postavlja izrečno na stran vojnih hujskučev in pospešuje nadaljevanje vojne.

Katolicizem in mirovno gibanje.

Katoliška cerkev je najstarejša mednarodna sila na svetu; ta ima drugačne duševne, gospodarske in politične pomočke za izvedbo svoje volje, kakor pa mladi, po razvoju hrepeneči socializem, ki mu pripadajo izključno neposredni proletarci. Mednarodni socializem ima za seboj komaj pol stoletja zgodovine, katolicizem pa daleč preko poldrugi tisoč let. Če se centralizirani, enotni katoliški cerkvi kljub večkratnim mirovnim akcijam nje poglavarja doslej ni posrečilo, spraviti vojujoče se narode, tedaj ne moremo pričakovati, da bi mladostni socializem, ki se še le bori za enotnost in združitev, v par mesecih rešil vprašanje internacio-

nalnega sporazumljenja! Vendar so se pa začele gibati med vojno krepke socialistične skupine po vseh deželah, ki imajo namen doseči evropski mir sporazumljenja, dočim je treba iskati s svetilko katoliške duhovnike na tej in na oni strani žičnih ovir, ki bi se bil javno in moško uprli preplavi šovinističnega sovraštva, in se upali govoriti za mir brez nasilnih aneksij in odškodnine. V polemiki s „Vorwärtsom“ priznava „Germania“, ki je vodilno glasilo centrašev v Nemčiji naslednje:

„Mnogo katolikov ni našlo pravega soglasja med svojo dolžnostjo do domovine in ljubeznijo do miru, ki je lastna pravemu kristjanstvu. Duhovniki in zlasti cerkveni knezi, ki so v takih sporih prevzeli vlogo vojnih hujskačev, nedvomno niso namestniki božjega kneza miru in zastopniki religije, ki jo je ustanovil.“

Da zadeva glede gibanja za spravo med narodi tudi krivda katoliško duhovništvo, ker ni ničesar storilo za spravo med vojno, to naglašajo sedaj že nekateri klerikalni listi, ki so pisali prej le v „trdnem miru“ in bahavo o vojni. Tako piše neki duhovnik v „Bayrischer Kurier“:

„Mirovni predlogi papeža so naleteli med katoliškim ljudstvom nenavadno veliko odobravanje. Katoliško ljudstvo pričakuje od te akcije svetega očeta mnogokje pravcato odrešenje. Sedaj naj bi se katoliško duhovništvo pridružilo akciji. Često čujemo tožbe o tem, da katoliška cerkev samo moli za mir, sicer pa ne stori ničesar za dosego miru. Na mirovne predloge svetega očeta bi imeli tudi katoliški duhovniki najlepšo priliko, da dvignejo svoj glas tudi sami za skorajšnji častni mir. Predlagamo to-le: Posamezne dekanije naj prirede čimprej v bodočih dneh konference, sklenejo resolucijo, s katero hvaležno pozdravljajo akcijo svetega očeta in tudi sami prosijo merodajne osebe, da napravijo prav kmalu konec bedi vojne in se na pametni podlagi zedinijo za častni mir. Če take konference iz kakršnegakoli vzroka, ne bi bilo mogoče v kratkem prirediti, naj dekanati sestavijo tako resolucijo in jo pošljejo svojim duhovnikom v podpis. Te resolucije naj se potem objavijo v dnevnem časopisu. Tako naši katoliški vojaki na bojnem polju kakor tudi naši katoliški možje in žene v domovini bodo gotovo katoliškemu duhovništvu jako hvaležni, če na tak način javno razglasi, da mu je pri srečanju skorajšnji konec morilne vojne.“

Pravila o vedenju pri letalskih napadih.

Pravila priobčujemo, ker vsaj deloma veljajo tudi za druge kraje.

1. Za slučaj, da je prijavljen polet sovražnih letalcev proti Ljubljani, se odredi priprava na letalce, katera se naznani po dnevu z rdečo zastavo, po noči z rdečo svetilko, ki se izobesi na stolpu ljubljanskega grada. Vsakdo naj pazi na znamenje „letalski alarm“!

2. Ako preti nevarnost sovražnih letalcev, se odredi letalski alarm s tem, da se oddasta dva strela iz topov na Gornjem Rožniku, da zapiskajo ponovno sirene v primernih presledkih, da dajo policijski stražniki zapored več zvižgov na piščalko in da vojaki zatrobijo ponovno prve takte retretnega signala (mirozova) na cestah in trgih. Konec letalskega alarma, odnosno znamenje, da nevarnosti ni več, se bo naznanilo z zvonjenjem na gradu. Ako se sovražni letalci zopet povrnejo, se bo dalo iznova znamenje „letalski alarm“.

3. V slučaju letalskega alarma je pred vsem dolžnost vsakega, da je miren in preudaren, da se radovoljno in hitro pokori ukazom uradnih organov in

da jih podpira pri izvršitvi njihove naloge.

4. Telefonski pogovori, izvzemši naznanil požara in nezgod, so za časa letalskega alarma prepovedani.

5. Kdor je na prostem, naj si poišče brez prenačlenjenja kritja v hišnih vežah, katere je imeti do zatvorne ure vežnih vrat tako odprte, da se more takoj v vežo; osebam, ki iščejo zavetja, je dovoliti vhod. Najbolje je ostati v spodnjih nadstropjih. Gneče — tudi v kletih — se je ogibati. Kdor na prostem polju ne more dobiti zavetišča, naj se vleže na tla. Zbiranje po cestah in trgih je brezpogojno opustiti.

6. Na strehe in balkone hoditi je prepovedano. Nevarno je tudi postajati pri oknih. Zlasti je skrbeti, da se ogenj in luč pravilno zavaruje; za slučaj, da se izvrši letalski napad po noči, je vsako razsvetljavo na zunaj preprečiti. Oknice, šaluzije in druge take naprave je po dnevu in po noči zapreti.

7. Na kraje, kjer so padle bombe, se ne sme. Bombe, ki se niso razpočile, kakor tudi dele izstrelkov, zlasti vžigalce, je pustiti ležati in se jih ne sme dotakniti. Kraje, kjer leže, je takoj naznaniti najbližji varnostni straži, odnosno najbližji orožniški postaji ali etapnemu štacijskemu poveljstvu. Ako se začuti poseben duh, se je radi nevarnosti vdihanja strupenih plinov odstraniti od dotičnega kraja.

8. Zdravniško pomoč je poiskati potom etapnega štacijskega poveljstva.

9. Otroke je primerno poučiti.

10. Promet z vozni vsake vrste, kakor tudi promet cestne železnice je za časa letalskega alarma ustaviti. Vpreženi vozovi ali avtomobili se imajo pod nadzorstvom vodnikov ustaviti na predpisani vozni strani, odnosno imajo ostati na svojih stojiščih. Prestopki teh odredb se bodo kaznovali po določbah ces. naredb z dne 20. aprila 1854, drž. zak. št. 96.

Domači pregled.

Avstrijski državni zbor prične zborovati šele proti koncu meseca septembra.

Vojnogospodarski in socialni odsek sta imela seje. Razpravljal je prvi o vprašanju premoga in kuriva sploh. Drugi pa o delavskem varstvu in sicer glede plač za rudarje in glede nedeljskega počitka za delavce, ki ga naj imajo delavci med vojno vsaj na 14 dni.

Preskrba s premogom. Vojno gospodarski odsek je sprejel glede preskrbe s premogom sledeče predloge: Vlada naj predloži zakon o premogu in predlog za monopoliziranje veletrgovine s premogom; vlada se pozivlja, da prepove kurjavo po kinematografih, varietetih in enakih zabaviščih. Kurjava po gledališčih in drugih prostorih, namenjenih izobrazbi, naj se dovoli; v vsakem gospodinjstvu se sme kuriti le kuhinja in še trije prostori; vpostavitve deželnih mest za ureditev prometa s premogom; dalje naj se določi poraba lesa za kurjavo in za stavbe in se naj oskrbi dovelj delovnih moči za sekanje in prevažanje lesa. Vsi ti predlogi so dobri, ali kaj pomaga zvonjenje po toči? Preden izdela vlada načrte, preden postanejo zakoni in preden se izvedejo ti zakoni bo že najhujša zima v deželi in ljudem bodo šklepetali zobje od mraza. V poletnem zasedanju je bil čas za izvršitev vseh teh stvari, a ne v jesenskem.

Ministrski predsednik vitez Seidler še ni sestavil vlade. Obljubujejo jo v kratkem. Nova vlada bo uradna, v kateri pa bodo zastopane narodnosti. Glede notranjih reform pa vprašanje še vedno ni rešeno. Če je res, kar trdijo o grofu Czerzinu, da se je dogovoril z Nemci in Poljaki, da se v Avstriji osnuje trializem, to je, Avstrija, Poljska z Galicijo in Ogrska, potem gre za reforme, ki jih zahtevajo avstrijski Nemci zaradi svoje hegemonije. Socialni demokrati se z namera-

vanimi reformami ne morejo strinjati, ker ne jamčijo še ničesar. V Avstriji in tudi na Ogrskem je treba izvesti demokratične reforme, rešiti je treba že vendar enkrat narodnostno vprašanje pravično, razentega pa še celo vrsto socialnih reform, ki imajo zanje pri nas že desetletja gluha ušesa. Bodočnost narodov, ki prebivajo v tej monarhiji je zajamčena le ob korenitih reformah. In pri teh mora sodelovati ljudstvo, sicer — ne upamo mnogo.

Sodstvo za civilne osebe. Z Dunaja poročajo: S sklepom poslanske zbornice z dne 6. julija 1917 so izgubile cesarske navedbe o vojaškem sodstvu svojo veljavo. S tem vprašanjem se je baval najvišji sodni dvor in se pridružil mnenju najvišjega domobranskega sodišča, da so pristojna zopet civilna sodišča za one kazenske preiskave, ki so jih imela doslej vojaška sodišča na podlagi naredb z dne 25. julija in 4. novembra 1914 proti civilnim osebam. Torej je nedopustno, če vojaška sodišča še nadalje sodijo civilne osebe. Le za one primere, kjer je vojaško sodišče že izreklo sodbo, ki pa še ni pravomočna, ne velja ta razsodba najvišjega sodnega dvora.

Stroški in dohodki za upravno dobo leta 1916/1917 v monarhiji znašajo: Državni stroški 7.291.817.706 kron, dohodki 3.887.643.336 kron. Ministrstvo za notranje zadeve je izdalo za preskrbo v vojni poškodovanih 8 milijonov, za begunce 70 milijonov. Ministrstvo za deželno brambo je izdalo za vzdrževalnine 1.652.304.500 kron.

Dopust za 50 letne črnovojnike. Listi javljajo, da izide začetkom oktobra naredba, s katero se pošljejo na dopust vsi 50 let stari črnovojniki. Izvzeti bodo le tisti, ki so šli prostovoljno v vojaško službo in morajo služiti do konca vojne.

Vojaško prebiranje letnikov 1897, 1898 in 1899 na Koroškem. Ta prebiranja se vršijo na Koroškem od 3. pa do 22. septembra in sicer: za politične okraje Sv. Mohor v Šmohorju dne 3.; Beljak v Beljaku dne 5. in 6.; Špital v Špitalu 8. in 9.; sodnijski okraj Trg v Trgu dne 11.; politični okraj Št. Vid v St. Vidu dne 13. in v Brežah dne 14.; za celovško okolico v Celavcu dne 16. in 17.; za mesto Celovec dne 18.; za politični okraj Velikovec dne 19. in Volšperk v Volšperku dne 21. in 22. septembra.

Zdravniško pregledovanje vojaških oproščencev do 37. leta. S podučene strani se razglša, da bo delo s presojo vseh oprostitvev v deželnobrambnem ministrstvu do konca septembra končano. Merodajna za vse oproščence do 37. leta je edinole stopnja njihove vojaške vzposobljenosti. Vsi ti oproščenci, vseeno, ali so v državni ali privatni službi, katerih oprostitvev ne bo preklicana že pred 30. septembrom, imajo pričakovati jeseni povabila pod vojaško-zdravniško komisijo, da se dožene njihova vojaška vzposobljenost. Samo za frontno službo nesposobni bodo oproščeni tudi nadalje, najbrže za vso vojno dobo, vse druge oprostitve bodo odtegnjene. Za starejše oproščence, nad 37 let, prihaja v poštev sicer tudi vzposobljenost, predvsem pa je odločilna potreba in nujnost oprostitve.

Usnje cenejše. Trgovinsko ministrstvo je določilo nove cene za usnje, in sicer večinoma dokaj nižje, nego so bile dosedanje. Cene podplatov so se znižale od 11 K do 14 K 40 vin. na 10 K 10 vin. do 13 K 30 vin. kilogram. Telečji urbas je za 50 vin. do 1 K 50 vin. cenejši. Še bolj se je pocenilo usnje, ki prihaja za civilno ljudstvo v poštev (boxkalb, rossbox, chevreau, chevette); dočim je znašala sedaj cena v prosti trgovini 6 do 7 K kvadratni čevlji, je določena sedaj temu usnju najvišja cena 3 K 22 vin. do 3 K 44 vin.

Nakaznice za milo. Nova ministrska odredba določa, da bodo prihajale odslej v promet le določene skupine mila in pralnih praškov. Uvedejo se tudi nakaznice za milo,

ki ima maščobo. Ministrstvo za trgovino bo določilo najvišjo množino sredstev za pranje, ki se sme z njo razpolagati. Zavodi, industrijski in obrtni obrati, brivci, perice itd. dobe milo direktno od vojne zveze industrije za olje in maščobo.

— **Tedenske slike** prinašajo: Cesar Karl in cesarica Zita v Ljubljani, Postojni, Trstu in na soški fronti (6 slik): vojne železnice (4 slike); Turki na gališko-ruski fronti (4 slike); slovo od zvona velikana; grško vinarstvo; novi nemški drž. kanceler dr. Michaelis; dr. E. Zimmermann nemški poslanik v Carigradu; angl. kralj Edvard III. premagal Francoze in se polastil pristanišča Calais; nemška kavalerija zasleduje Ruse. Priporočamo „Tedenske Slike“.

Svetovni pregled.

Svetovna vojna. Z današnjim dnevom je končan drugi teden enajste soške bitke, ki se vrši takorekoč na enem in tistem prostoru. Koliko žrtev je padlo po teh pustih kraških pečinah, koliko narodnega imetja je uničenega v lepi soški dolini! Bitka divja še neprestano dalje in z isto ljutostjo. Oni teden so se vršili glavni boji v južnem delu od morja pa do Kostanjevice, ta teden so napeli Italijani svoje sile na bojno črto med Gorico in Tolminom. Avstrijska bojna črta je bila v tem prostoru zapognjena, kar je Italijanom omogočalo napade od strani. Po hudih bojih so avstrijske čete opustile Sveto Goro. Sedanja fronta v tem oddelku gre pri Sv. Luciji in Selu od tolminskega mostišča naravnosti južno na kalsko planoto, gre zapadno kalske cerkve mimo gorske kapele v Koprivšču in potem zapadno Podlesč čez banjško planoto. Od tu gre bojna črta čez planoto Bate, vzhodno Kuka ob vznožju Sv. Gore in na hribu Sv. Gabrijel se priključi dosedanji goriški fronti. Izravnava okrajša bojno črto nad Gorico okolo 6 kilometrov, a je razmeroma še boljša nego je bila dosedanja. Enajsta soška bitka utegne trajati razmeroma dolgo, ker je preračunjena na izčrpanje avstrijskih čet. Iz vojnih poročevalskih krogov poročajo, da bo, po vseh dosedanjih dogodkih soditi, tudi enajsta bitka ostala brez uspeha. Napredovali so nekoliko Italijani severno od Gorice, kar jim pa še nikakor ne odpira poti v Trst. V južnem delu, ob morju in proti Grmadi niso dosegli pozitivnih uspehov, da bi obšli ta del bojne črte, jim bo pa preprečila nova obrambna črta. — Na ruskem in romunskem bojišču so na posameznih oddelkih boji. Rusi in Romunci napadajo. Uspehov niso imeli; ob Suti v Moldaviji so bili celo poraženi. — Balkansko bojišče je pozornica manjših bojev. — Na Francoskem pri Verdunu so siloviti boji ponehali. Vršili so se z nestalnimi uspehi za obe stranki. Nasprotno pa Angleži nadaljujejo napade na Flandrskem, ki so pa večinoma to-povski.

Štokholm. V Štokholmu se bo vršil tudi ženski kongres. Socialistično konferenco so odgodili do 15. septembra.

Stockholmska konferenca in glasovanje angleške delavske stranke. Stockholmski pripravljalni odbor je dobil iz Londona poročilo, da ne znaša večina za Stockholm le 3000 glasov. Kongres je glasoval namreč dvakrat. Prvič je glasoval kongres o udeležbi na stockholmski konferenci na podlagi stare razdelitve mandatov, proti kateremu so zlasti nastopali rudarji, ker premalo upošteva 2 milijona strokovno organiziranih delavcev napram le 100 tisoč strankarjem. Pri glasovanju je dobil torej naprej stari sistem 3000 glasov večine, ker je glasovalo zanj tudi mnogo pristašev novega sistema zato, da ne bo kdo razlagal uspeh glasovanja za sovražen stockholmski konferenci. Ko je bilo glasovanje o novem sistemu razdelitve delegatov, je bilo oddanih 2.124.000 glasov za Stockholm, 175.000 gla-

sov proti. Po novem sistemu ima delegatov: Delavska stranka 15, Independent Party 2, British Socialist Party 2 in Fabianci 1.

— **Delegat srbske socialno demokratične stranke** na stockholmski konferenci je bivši glavni urednik „Radničkih Novin“ in tajnik stranke sodrug Dušan Popović.

Nemški drž. zbor v nasprotju z državnim kancelarjem. V glavnem odseku nemškega državnega zbora je nastal konflikt z novim državnim kancelarjem dr. Michaelisom. Večina drž. zbora je 19. julija sprejela mirovno resolucijo in treba je bilo, da se pokaže, če stoji tudi vlada na stališču te resolucije. Že pri prvem svojem nastopu je kancelar pokazal nekako zapetost, ki jo listi imenujejo tudi neodkritosrčnost. Vsekako je kancelar v javni seji drž. zbora svoje stališče glede mirovne resolucije tako nejasno označil, da so njegov govor pozdravili s posebnim veseljem ravno tiste stranke, ki hočejo vojno nadaljevati. Ta utis kancelarjevega govora je dal povod, da je večina drž. zbora zahtevala, naj se kancelar jasno in določno izreče glede mirovne resolucije. Nato je kancelar izjavil, da sploh ni nikoli potrdil, da stoji vlada na stališču od večine drž. zbora sprejete mirovne resolucije. S tem pa se večina drž. zbora ni zadovoljila, glavni odsek je pretrgal svojo sejo in kancelar je, da se ogne očitnemu konfliktu, hitro odpotoval v — glavni stan, da mu tam povedo, kaj mu je storiti ali izjaviti. Slučaj je nanese, da je imel ravno v tem času nemški cesar na Flanderskem značilen govor. Dočim se je večina nemškega drž. zbora 19. julija slovesno izrekla za mir potom porazumljenja, se je sedaj cesar v svojem govoru na Flanderskem izrekel za boj do premagovanja Angleške in za nemško - angleški konkurenčni boj. Prav z ozirom na to je umljivo, da vlada silna radovednost, kaj opravi kancelar v glavnem stanu, kajti tam se mora zdaj odločiti vsa zunanja in notranja politika Nemčije. Ni mala stvar, za katero gre; prav za prav je treba odločitve, ali naj velja volja večine nemškega drž. zbora ali volja nemškega cesarja.

Strankin zbor socialno demokratične stranke v rajhu bo v nedeljo 14. okt. v Würzburgu. Na dnevnem redu so poročila strankinega vodstva, kontrolne komisije in državnozbornske frakcije. Četrta točka je: Bliznje naloge stranke. Končno so še volitve strankinega vodstva in kontrolne komisije.

O „svobodni komisiji pri kancelarju“ piše berlinski „Vorwärts“: „Svobodna komisija“ se imenuje sedaj to, kar so imenovali prej „državni svet“, „odsek sedmerice“ ali kakorkoli že in tako je vsaj vprašanje imenovanja srečno rešeno. Sedaj vemo, kako se imenuje, ali ne vemo kaj je! Mogoče embrio nove vladne oblike, mogoče smešen stvor, mogoče le mehur, ki se razpoči takoj, ali na noben način nekaj, kar lahko ostane.“ „Vorwärts“ se ostro obrača proti temu, da nima ta komisija pravice sklepanja, temveč le posvetovalen glas in jej želi uspešno delovanje in — skorajšnji konec. — Čudno se nam zdi, da nastopa glasilo večine tako omaleževalno proti tej komisiji, ko je vendar poslala večina dva zastopnika vanjo.

Ruska državna konferenca. Že dalje časa napovedana konferenca v Moskvi se je vršila te dni. Vlada je izjavila, da je sklicala konferenco zato, da ji pove resnico, ne pa iz političnih razlogov. Konferenca se je udeležilo 2500 pooblaščenec, med njimi 488 članov dume, 110 zastopnikov kmetovalcev, 229 zastopnikov delavskih in vojaških svetov, 118 zastopnikov industrialnih zvez in bank, 313 zastopnikov zadrug in 176 zastopnikov strokovnih organizacij. Konferenco je otvoril ministrski predsednik Kerenski, ki orisal položaj Rusije. Obljubil je, da bo ostro nastopal v blagor domovine, da združi

vse moči in vztraja v boju. Konferenca se je odločno izrekla proti posebnemu miru in dala vladi zaupnico. S to konferenco je nastopila ruska vlada novo pot. Naslonila se je na meščanske stranke, ki se v marsikaterem oziru ne strinjajo zlasti glede na vojno z delavskimi organizacijami. Proti konferenci je delavstvo priredilo v Moskvi demonstracije in delno stavko. Kakor je splošni položaj v Rusiji zamotan in težak, prihajajo s to konferenco v javnost zahteve meščanskih strank, za katere se bore ves čas, odkar je izbruhnila revolucija, dasi smo v njih naporih in uspehih le malo čitali. Dogodki so znak precejšnje reakcije v svobodomiselnosti nove Rusije.

V Rusiji imalo vedno bolj zapletene razmere. Vlada je premestila svoje urade iz Petrograda. Sedaj ko postane Kerenski diktator, ko je vlada sklenila nastopiti proti vsem seperatističnim stremljenjem, proti Fincem, Ukrajincem in proti takojšnjemu miru, bo postal nered le večji. Delavski in vojaški odbori zahtevajo, da se zopet odpravi smrtna kazen in izpuste iz zaporov vsi, ki so bili potaknjeni v zapore zaradi julijskih nemirov. Svobodni elementi se bodo bojevali enako proti diktaturi kakor so se proti obsolutizmu.

Duhovniki proti papeževi noti. Iz Livorne poročajo: Vsi duhovniki livorniške škofije, ki jo vodi kardinal Maffi, so poslali svojim občinam oklic, kjer svare z ozirom na papežovo noto pred nevarno prevaro. Slave domovinsko ljubezen in pozivljajo vernike, da ojačijo nacionalne obrambne sile, ker le vlade odločujejo o vojni in miru.

Mirovni program francoskih socialistov. „Voss. Ztg.“ javlja iz Genfa: Mirovni program francoskih socialistov obsega sledeče točke: 1. Glasovanje v Alzaciji in v Loreni eno leto potem, ko se povrne redno politično življenje. 2. Izpraznitev zasedenega ozemlja. 3. Odškodnina Belgiji in Luksenburgu. 4. Ponovitev neodvisne poljske države v vseh ozemljih, katerih prebivalstvo z večino izjavi, da hoče pripadati Poljski. 5. Ljudsko glasovanje v severnem Slezvik. 6. Ljudsko glasovanje v italijanskem ozemlju Avstrije. 7. Litva, Finska, Armenija, Ukrajina in vse narodnosti v Avstriji in v balkanskih deželah dobe pravico, da določijo same, če ustanove zvezno ali samostojno državo. 8. Pravna in kulturna svoboda židov. 9. Upravna samouprava v tistih kolonijah, katerih prebivalstvo je v gotovi meri civilizirano. 10. Mirovno pogodbo podpisujejo vsi narodi sveta, jamčila bo pa zanjo zveza narodov.

Tiskovna svoboda v vojni. Socialistični „Labour Leader“ z dne 19. julija piše: „Prišli smo v lepe razmere, če sme občinstvo prejemati le še poročila, ki jih oblasti skrbno predelajo za svoje name-ne. . . . Skoro vsak dan dobivajo časniki od tiskovnih uradov navodila, ki jim prepovedujejo omenjati določene stvari javnega pomena. Toda cenzura časopisja s tem še ni zadovoljna. Vlada izdaja spise, ki zapovedujejo smer vojne politike. Ta teden je zopet imel ministrski predsednik posvetovanje z vodilnimi časnikarji in lastniki časnikov, na katerem so razpravljali o vojnem položaju. Na teh sestankih se dajo celo pojasnila, ki jih niti spodnja zbornica ne dobi. Občinstvo pa pitajo v časnikih s snovjo, ki jo dobavi vlada v podporo svoje lastne politike.“ — Na Angleškem pa imajo torej še vedno toliko svobode, da smejo razpravljati o kuhinjskih tajnostih vlade.

Načrt angleške delavske stranke za stockholmsko konferenco je po listu „Sozialdemokraten“ sledeči: 1. Nemški imperializem je treba poraziti. 2. Delavski razred se mora združiti, da konča vojno. 3. Sprejme naj rusko formulo „brez aneksij“. 4. Ustanoviti se mora zveza narodov. 5. Nemčija mora Belgijo obnoviti in jej plačati odškodnino. 6. Konferenca zastopnikov

balkanskih narodov ali pa mednarodna komisija naj odloči o balkanskih vprašanjih. 7. Alzacija Lorena se vrne Franciji. 8. O zemlja, z italijansko govorečim prebivalstvom v Avstriji, dobi Italija. 9. Združeni Poljaki odločijo o svoji usodi sami. 10. Židje dobe Palestino za mednarodnim poročkom. 11. Carigrad postane svobodna luka. 12. Tropične kolonije v Afriki dobe mednarodno upravo. 13. Mednarodna kontrola za važna živila. 14. Odredbe proti brezposelnosti. 15. Nobene gospodarske vojne. 16. Mednarodna obnovitev opustošenih ozemelj. 17. Pravna preiskava o pregreških poedincev in držav proti temeljnim zakonom človeštva. 18. Upostavitev mednarodnega prava. 19. Odprava tajne diplomacije.

Na konferenci socialistov v Londonu, ki je pričela zborovati dne 27. avgusta zastopajo Belgijo 2, Rusijo 4, Francijo 10, Portugalsko 2, Grško 1, Anglijo 45 in južno Afriko 1 delegat. Predseduje Henderson. Razpravljali so o splošni vojni izjavi, o narodni zvezi, o obnovitvi, o gospodarskih vprašanjih in o mejah ozemelj.

Kako spoštujejo v Ameriki stavkokaze.

(Iz ameriških delavskih listov.)

Stavkokaz.

Ko je bog ustvaril kačo klopotačo, krastačo in vampirja, mu je ostalo še nekaj strupa. Iz njega je napravil stavkokaza.

Stavkokaz je dvonožna žival z vešino dušo, vodeno glavo ter s hrbtnico iz zdriza in lepa.

Kjer imajo drugi ljudje svoja srca, nosi razbolelo gnilo oteklino sebičnih natečel. Če gre stavkokaz po cesti, mu obračajo dostojni ljudje hrbet, angeli v nebesih točijo solze in celo sam vrab zapira peklenska vrata pred njim, ker ne mara imeti nič opraviti z njim. Nihče nima pravico postati stavkokaz, dokler je še kakšna luža, ali vrv, s katero se lahko obesi.

Juda Iškarijot je bil še mož časti v primeri s stavkokazom, zakaj, ko je bil svojega gospoda in mojstra izdal, ga je gnal ostanek časti v smrt in se je obesil na drevo. Tega stavkokaz ne napravi.

Nekateri značilni izdajalci.

Ezav je prodal svoje prvenstvo za skledico leče.

Juda Iškarijot je prodal svojega odrešenika za trideset srebrnikov.

Benedikt Arnold je prodal svojo domovino, ko so mu obljubili častniško mesto v angleški vojski.

Novodobni stavkokaz proda svoje prvenstvo, svojo ženo, svoje otroke in

svoje tovariše za neizpolnjeno obljubo, ki mu jo da podjetnik.

Ezav je izdal samega sebe; Juda Iškarijot je izdal svojega boga; Benedikt Arnold je izdal svojo domovino, toda stavkokaz je izdajalec svojega boga, svoje domovine in svojega razreda.

Pravi človek ni nikdar stavkokaz. Bodi človek!

Voli in lev.

(Poučna bajka za delavce in delavke.)

Štirje voli se pasejo skupaj na travniku. Dobri prijatelji so in vedno si pomagajo med seboj, kadar so v potrebi. Nekega večera se priplazi k njim lev in hoče napasti enega izmed njih; na njegove klice na pomoč prihite drugi trije in napadejo leva tako besno, da je vesel, ko se mu posreči ubežati.

Po tem dogodku so voli vedno skupaj, nikdar ni videli katerega samega.

Prihodnji večer pride lev zopet na travnik, zakaj nadejal se je, da naleti tega bli onega vola na samem. Toda bridko je razočaran, komaj se prikaže, pa planejo vsi štirje voli nanj. Lev, ki ga skele še včerajšnji udarci in sunki, ne čaka, da bi se ga lotili, marveč jo urno popiha.

Od takrat se ne upa več prihajati niti blizu travnika, opazuje vole le zdaleka in premišljuje, kako bi jih razdružil in bi vsakega posameznega lažje premagal. Nekega dne sreča lisico in jo vpraša, če bi mu ne vedela svetovati, kako naj razdruži prijatelje.

„Nič lažjega kakor to“, pravi lisica, „daj, napravim to jaz!“ Lisica gre na travnik, kjer se voli pasejo, pokliče enega na stran in mu pripoveduje vsakovrstne slabe stvari o njegovih bratih. Enako napravi pozneje tudi pri drugih treh, pri vsakem posameznem. Od tedaj si voli več ne zaupajo med seboj, jamejo se kmalu prepirati, vsak se umika v svoj kot travnika in lepega prijateljstva je konec.

„Poglej“, pravi lisica levu, „kako lahko je bilo zasejati med nje sovraštvo, sedaj pojdeš tja in jih požreš, pa tudi meni kaj pusti.“

„Seveda“, pravi lev velikodušno in odide.

Kajpak, sedaj prav lahko premaga posameznega vola in ga umori, se dobro gosti, pa še za zvito svetovalko je nekaj ostalo.

Če bi bili voli ostali združeni, bi bili nagnali marsikaterega leva, ker pa niso bili združeni, niso bili kos niti nemu.

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zore.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica šte. 6.

registrirana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županišča in urade. Najmodernejše plakate in vabila za ... shode in veselice. ...

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd. ...

Stereotipija. Litografija.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani

Pisarna: Turjaški trg šte. 4, prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Mošenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
	1/21.—1/23		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	1—3		Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglednico), brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih; Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopiju Občnega konsumnega društva 1. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Z a čl a n e :
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvzemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Božidar Kisel, Trebnje	od 8. do 11. dop.	Sodni okraj Višnji grad

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zgledati v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin.

Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.
Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe za-
stonj in franko